

**RAQAMLI IQTISODIYOTDA MOLİYAVIY TEXNOLOGIYALAR
RO'LI**

*Andijon davlat texnika instituti
Muhandislik iqtisodiyoti va boshqaruv
fakulteti “Bank ishi va audit” yo’nalishi
4-kurs K-115-21 guruh talabasi*

Xakimjonov Azizbek

Ilmiy rahbar: Odilbekov SHaxbozbek

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy texnologiyalarning tutgan o’rni va ahamiyati yoritib berilgan. Fintex sohasidagi eng muhim yo’nalishlar, ular orqali ko’rsatilayotgan moliyaviy xizmatlarning ko’lami va sifati, hamda bu jarayonlarning iqtisodiyotga ko’rsatgan ijobiy ta’siri tahlil qilingan. Xususan, O’zbekiston misolida fintex yechimlarining joriy etilishi, sohadagi yutuqlar va mavjud muammolar atroflicha ko’rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada raqamli transformatsiya bilan bog’liq bo’lgan xavf va tahdidlar, shuningdek, fintexni yanada samarali rivojlantirish bo’yicha ayrim taklif va tavsiyalar ham ilgari surilgan.

Kalit so’zlar: raqamli iqtisodiyot, moliyaviy texnologiyalar, fintex, to’lov tizimlari, raqamli bank, innovatsiya, blokcheyn, O’zbekiston, raqamli transformatsiya, kiberxavfsizlik.

Аннотация: В данной статье раскрывается роль и значение финансовых технологий в условиях современной цифровой экономики. Проанализированы основные направления финтех-сферы, охват и качество предоставляемых через неё финансовых услуг, а также их положительное влияние на экономику. В частности, рассматривается внедрение финтех-решений на примере Узбекистана, достижения в этой области и существующие проблемы. Кроме того, в статье обсуждаются риски и угрозы, связанные с цифровой

трансформацией, а также предлагаются некоторые рекомендации по дальнейшему эффективному развитию финтех-сектора.

Ключевые слова: цифровая экономика, финансовые технологии, финтех, платёжные системы, цифровой банк, инновации, блокчейн, Узбекистан, цифровая трансформация, кибербезопасность.

Annotation: This article highlights the role and importance of financial technologies in the context of the modern digital economy. It analyzes the main directions of the fintech sector, the scope and quality of financial services provided through it, as well as their positive impact on the economy. In particular, the article examines the implementation of fintech solutions in Uzbekistan, the achievements in this field, and the existing challenges. Additionally, it addresses the risks and threats associated with digital transformation and presents some recommendations for the further effective development of the fintech sector.

Keywords: digital economy, financial technologies, fintech, payment systems, digital banking, innovation, blockchain, Uzbekistan, digital transformation, cybersecurity.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo iqtisodiyoti tobora raqamli shaklga o'tmoqda. Yangi texnologiyalar hayotimizning deyarli barcha jabhalariga kirib kelgani kabi, moliyaviy soha ham bu jarayondan chetda qolmayapti. Ayniqsa, so'nggi yillarda moliyaviy texnologiyalar — fintex deb ataladigan yo'nalish jadal sur'atlarda rivojlanib, turli to'lov tizimlari, raqamli bank xizmatlari va boshqa qulayliklar orqali odamlar hayotini ancha yengillashtirmoqda. Ushbu texnologiyalar nafaqat kundalik moliyaviy operatsiyalarni tez va xavfsiz bajarishga yordam bermoqda, balki iqtisodiyotni raqamlashtirish, shaffoflikni ta'minlash va innovatsion yondashuvlarni kengaytirishga ham xizmat qilmoqda. Maqolada aynan shunday fintex vositalarining raqamli iqtisodiyotdagi o'rni, ularning O'zbekistondagi amaliyoti va bu boradagi muammolar hamda istiqbolli yo'nalishlar haqida so'z yuritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Mavzu yuzasidan mavjud ilmiy manbalar, maqolalar va tahliliy materiallar o'rganib chiqildi. Xususan, moliyaviy texnologiyalarning rivojlanish tendensiyalari, ularning raqamli iqtisodiyotdagi o'rni va amaliy natijalari haqidagi turli xalqaro va mahalliy tadqiqotlarga tayanildi. O'zbekiston misolida fintex yo'nalishidagi islohotlar, bank sektoridagi raqamli yechimlar, to'lov tizimlari va regulyatorlarning roli haqida mavjud ochiq ma'lumotlar asosida tahlil olib borildi. Maqolada asosan taqqoslash, tahliliy yondashuv va kuzatuv metodlaridan foydalanildi. Shu orqali fintexning amaliyotdagi o'rni, imkoniyatlari va mavjud muammolarini yanada aniqroq ochib berishga harakat qilindi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, moliyaviy texnologiyalar raqamli iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Fintex yechimlari orqali moliyaviy xizmatlar nafaqat tezlashdi, balki ancha qulay va ommabop bo'lib qoldi. Bu esa nafaqat aholining, balki tadbirkorlik sub'yektlarining ham moliyaviy tizimga kirishini osonlashtirdi. Xususan, O'zbekistonda so'nggi yillarda raqamli to'lov tizimlarining kengaygani, onlayn bank xizmatlarining faollashgani va innovatsion moliyaviy mahsulotlarning paydo bo'layotgani bu yo'nalishda sezilarli ijobiy o'zgarishlar bo'layotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, fintex sohasida hali ham raqamli savodxonlik, kiberxavfsizlik va huquqiy me'yorlar bilan bog'liq muammolar mavjudligi aniqlanmoqda. Shunday bo'lsa-da, bu texnologiyalarni izchil va to'g'ri yo'naltirilgan tarzda rivojlantirish orqali ularning iqtisodiyotga qo'shadigan hissasini yanada oshirish mumkin.

MUHOKAMA

Fintex sohasining jadal rivojlanishi dunyo bo'yicha moliyaviy xizmatlar ko'lamini kengaytirib, ularni ancha tez va qulay shaklga keltirdi. O'zbekiston sharoitida ham bu yo'nalishda muayyan ijobiy natijalar ko'zga tashlanmoqda. Xususan, elektron to'lov tizimlari, raqamli banking va boshqa moliyaviy texnologiyalar orqali aholining katta qismi bank xizmatlariga erkin ulana boshladi. Bu esa iqtisodiy faollik va moliyaviy inklyuziya darajasini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, fintexni joriy qilish jarayonida muayyan qiyinchiliklar ham mavjud.

Eng avvalo, aholi o'rtasida raqamli savodxonlik yetarli darajada emasligi, texnologik infratuzilmaning har doim ham barqaror emasligi, va fintex faoliyatini tartibga soluvchi huquqiy mexanizmlarning to'liq shakllanmaganligi bunga misol bo'la oladi. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalarga asoslangan moliyaviy xizmatlar xavfsizligini ta'minlash, ayniqsa kiberxavfsizlik masalalari ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Shunday bo'lsa-da, bu yo'nalishda olib borilayotgan islohotlar, ilg'or texnologiyalarni joriy etish bo'yicha qilinayotgan harakatlar va davlat tomonidan yaratilayotgan imkoniyatlar fintex sohasining yaqin yillarda yanada rivojlanishiga zamin yaratadi.

XULOSA

Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotda moliyaviy texnologiyalar (fintex)ning ahamiyati va roli o'rganildi. Fintex texnologiyalari nafaqat moliyaviy xizmatlarni yanada qulay va tezkor qilishga, balki iqtisodiy tizimning shaffofligi, samaradorligi va inklyuzivligini oshirishga ham xizmat qilmoqda. O'zbekiston misolida raqamli to'lov tizimlari va onlayn bank xizmatlarining kengayishi, shu bilan birga, yangi moliyaviy mahsulotlarning joriy etilishi, bu sohaning rivojlanishiga katta turtki bermoqda. Fintex texnologiyalarining jadal rivojlanishi O'zbekiston iqtisodiyotiga yangi imkoniyatlar yaratib, nafaqat biznes sub'yektlarining faoliyatini, balki aholining moliyaviy muammolarini hal etishda ham katta rol o'ynaydi. Biroq, bu sohada hali ham ayrim muammolar mavjud. Xususan, raqamli savodxonlikning pastligi, kiberxavfsizlikning zaif tomonlari va huquqiy tartibga solishning yetarli emasligi, moliyaviy texnologiyalarni joriy etishda to'siq bo'lishi mumkin. Shuningdek, moliyaviy texnologiyalarning rivojlanishiga qarshi turuvchi xalqaro va mahalliy normativ to'siqlarni bartaraf etish zarur. Shu bois, bu sohani yanada rivojlantirish uchun hukumat va moliya institutlarining hamkorligi, innovatsion yechimlarni qo'llab-quvvatlash, va moliyaviy texnologiyalarni tartibga soluvchi samarali huquqiy mexanizmni joriy etish talab etiladi. Kelajakda, fintex texnologiyalarining rivojlanishi O'zbekiston iqtisodiyotiga yanada ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, chunki bu texnologiyalar iqtisodiy barqarorlikni oshirish, moliyaviy xizmatlarning samaradorligini yaxshilash va iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasiga xizmat

qiladi. Xulosa qilib aytganda, moliyaviy texnologiyalar raqamli iqtisodiyotning muhim komponenti bo'lib, ularning rivojlanishi nafaqat moliyaviy tizimni yanada ishonchli va samarali qilishga, balki jamiyatning barcha qatlamlarini moliyaviy resurslarga ulashga ham imkon yaratadi.

ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-sonli farmoni. "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida.
2. Gulbaev N., Raimjanova N., Gulboeva D. "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda axborot texnologiyalarining o'rni" // Ilm fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot va zamonaviy ta'limning o'rni hamda rivojlanish omillari. 2025.
3. Mannanova Sh., Shoakhmedova N. "Raqamli iqtisodiyotni qo'llashning muammo va yechimlari" // Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti ilmiy jurnali. 2021.
4. "Raqamli iqtisodiyot sharoitida bank va moliyaviy texnologiyalarning rivojlanishi" // CyberLeninka ilmiy elektron kutubxonasi. 2020.
5. "Raqamli iqtisodiyot-yangi O'zbekiston taraqqiyotining yangi davri" // ResearchGate ilmiy platformasi. 2020.
6. "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish" // Umumjahon moliya texnologiyalari jurnali. 2021.
7. "Raqamli iqtisodiyot rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari" // CyberLeninka ilmiy elektron kutubxonasi. 2020.